

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Anita Sowińska

DGO-OP.050.18.2024.AK
3136621.12221362.9923008
Warszawa, 26-04-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację pani Posel Mai Nowak w sprawie stosowania przez przedsiębiorców regulacji dotyczących jednorazowego użytku (SUP) w kontekście przepisów ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej, o numerze K10INT2442, poniżej przedstawiam stosowne wyjaśnienia.

1) *Kwestia widelców pakowanych po 100 sztuk z informacją o możliwości wielokrotnego użytku - na rynku pojawiają się produkty, które mogą być klasyfikowane jako jednorazowego użytku, lecz są sprzedawane w opakowaniach z informacją o możliwości ich wielokrotnego użycia.*

- 1. *Czy taka praktyka jest zgodna z obowiązującymi przepisami, czy też stanowi obejście regulacji dotyczących SUP?***
- 2. *Czy widelce pakowane w zestawy po 100 sztuk, oznaczone jako wielokrotnego użytku, w rzeczywistości kwalifikują się jako jednorazowe i podlegają ograniczeniom wynikającym z przepisów o SUP?***

Podobne informacje jak w przytoczonym przykładzie docierają od początku tego roku do Ministerstwa Klimatu i Środowiska od przedsiębiorców zajmujących się sprzedażą hurtową lub dystrybucją produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Z otrzymywanych dokumentów wyłania się obraz potencjalnych nadużyć w zakresie świadomego wprowadzania na rynek produktów jednorazowego użytku (pojemniki, słomki, kubki, sosjerki, sztućce) jako rozwiązań wielokrotnego użytku. Z informacji spływających do MKiŚ dowiedzieć się można, że są to wciąż te same produkty (zachowana jest dotychczasowa gramatura, technologia produkcji i wykorzystane materiały), jednak produkty pojawiają się na rynku z certyfikatami pozwalającymi na podgrzewanie czy wielokrotne mycie w zmywarce, co według nich czyni je rozwiązaniami wielokrotnego użytku. Wszystkie te działania prowadzone są najprawdopodobniej po to, by uniknąć dla danego produktu objęcia zakresem stosowania ustawy i tym samym unikać zakazu wprowadzania do obrotu, czy konieczności ograniczania stosowania i pobierania od użytkownika końcowego opłaty od sprzedanych produktów, która następnie powinna być odprowadzana do Urzędu Marszałkowskiego.

Z założenia zarówno dyrektywa 2019/904 (SUP) jak i przygotowana na jej podstawie ustawa dnia 14 kwietnia 2023 roku o zmianie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 877) stanowią odpowiedź na rosnący problem zanieczyszczenia środowiska tworzywami sztucznymi. Przedstawione powyżej praktyki nie będą prowadziły do zmniejszenia wpływu odpadów z tworzyw sztucznych na środowisko naturalne, a wręcz przeciwnie – obawiam się, że z czasem problem będzie stawał się coraz poważniejszy.

Telefon: (+48) 22 369 29 00
info@klimat.gov.pl
www.gov.pl/klimat

ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Ministerstwo Klimatu i Środowiska

W lutym tego roku zgłosiłam ten problem do Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej w Warszawie oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, z prośbą o podjęcie działań w zakresie swoich kompetencji. Jako Ministerstwo stoimy na stanowisku, że działania polegające na wprowadzaniu w błąd konsumentów są nielegalne i powinno się podejmować działania, aby ograniczać ich potencjalne szkodliwe skutki.

2) Kwestia zastosowania PLA jako substytutu tworzyw sztucznych – status polilaktydu (PLA) w kontekście przepisów dotyczących SUP.

- 1. Czy materiały wykonane z PLA, używane do produkcji widelców, łyżek, noży, słomek itp., są uznawane za dopuszczalną alternatywę dla tradycyjnych tworzyw sztucznych w świetle obecnych regulacji?**
- 2. Czy produkty wykonane z PLA mogą być nadal wprowadzane do obiegu bez naruszania przepisów o jednorazowym użytku? Jeżeli nie, to czy możliwe jest wydanie np. rozporządzenia, które jasno określi z jakich zamienników mogą korzystać przedsiębiorcy?**

Zgodnie z ww. ustawą tworzywem sztucznym jest materiał składający się z polimeru (...) do którego mogły zostać dodane dodatki lub inne substancje i który może funkcjonować jako główny składnik strukturalny produktów końcowych, z wyjątkiem polimerów naturalnych, które nie zostały chemicznie modyfikowane.

PLA jest polimerem należącym do grupy poliestrów alifatycznych i tym samym będzie spełniać ustawową definicję tworzywa sztucznego. Wyroby wykonane z polimerów PLA podlegają ustawie w takim samym stopniu jak wyroby z innych polimerów, tak więc podlegać będą również opłacie wskazanej w rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie stawek opłaty za produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych będące opakowaniami (Dz. U. 2023 poz. 2679).

Wydawanie rozporządzenia, w którym wskazany zostałby zakres możliwych do stosowania zamienników, z których mogą korzystać przedsiębiorcy zamiast z tworzyw sztucznych, nie będzie miało uzasadnienia praktycznego. Dokument taki musiałby być bardzo często aktualizowany w związku z intensywnym rozwojem przemysłu chemicznego i częstym pojawianiem się nowych, alternatywnych polimerów, z których można produkować naczynia czy opakowania. W tym przypadku definicja tworzywa sztucznego wskazana w ustawie, jest wystarczającą wytyczną w zakresie identyfikacji tworzyw sztucznych - rozumie się przez to materiał składający się z polimeru w rozumieniu art. 3 pkt 5 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. UE L 396 z 30.12.2006, str. 1, z późn. zm.), do którego mogły zostać dodane dodatki lub inne substancje i który może funkcjonować jako główny składnik strukturalny produktów końcowych, z wyjątkiem polimerów naturalnych, które nie zostały chemicznie zmodyfikowane.

Przytoczona definicja wskazuje, że zarówno PHA jak i PLA spełniają definicję tworzywa sztucznego i wyroby wykonane z tych polimerów podlegają ustawie w takim samym stopniu jak wyroby z innych polimerów. Zamiennikami dla tworzyw sztucznych powinny być produkty wykonane z innych materiałów niż tworzywa sztuczne np. szkło czy drewno, lub w przygotowaniu których wykorzystano wyłącznie polimery naturalne.

3) *Kwestia definicji "posiłków zwykle spożywanych z pojemnika" w kontekście SUP – brak precyzyjnej definicji tego, co uznaje się za "posiłki zwykle spożywane z pojemnika". Obecny brak precyzji w tej kwestii powoduje znaczne trudności w interpretacji i stosowaniu tych przepisów przez przedsiębiorców. Przykładowo – czy sałatka śledziowa i kapusta kiszona, dodawane w opakowaniach jednorazowych, podlegają regulacjom dotyczącym SUP? Czy ciasto podzielone na kawałki i oferowane w jednorazowych opakowaniach również wchodzi w zakres tych przepisów?*

1. *Czy jest zatem możliwość doprecyzowania definicji "posiłków zwykle spożywanych z pojemnika" w taki sposób, aby zapisy jednoznacznie wskazywały intencje ustawodawcy i nie rodziły trudności w interpretacji i stosowaniu tych przepisów przez przedsiębiorców?*

Jak wskazano już powyżej zarówno dyrektywa 2019/904 (SUP) jak i przygotowana na jej podstawie ustawa miały stanowić odpowiedź na rosnący problem zanieczyszczenia środowiska tworzywami sztucznymi. Celem wprowadzenia tych przepisów jest zmniejszenie użycia produktów, które eksploatowane są przez bardzo krótki czas, a następnie są wyrzucane i zaczynają stanowić obciążenie dla środowiska. Zmiana podejścia klientów z łatwego i szybkiego użycia na bardziej odpowiedzialne, ekologiczne decyzje wymagać będzie zarówno czasu jak i poniesienia pewnych kosztów.

W celu interpretacji i zastosowania kryteriów dla konkretnych opakowań, które ujęto w zapytaniu, można przywołać następujące wskaźniki zawarte w Wytycznych Komisji dotyczących produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wydanych na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko¹ :

Kryterium ogólne: opakowanie jest wykonane z tworzywa sztucznego i jest jednorazowego użytku,

Kryterium 1: zawiera produkty spożywcze nadające się do bezpośredniego spożycia,

Kryterium 2: kształt pojemnika umożliwia spożywanie bezpośrednio z pojemnika,

Kryterium 3: produkt spożywczy umieszczony można spożyć bez jakiegokolwiek obróbki.

Aby pojemnik na żywność wchodził w zakres stosowania dyrektywy, a tym samym i ustawy, musi spełniać wszystkie kryteria, które mają zastosowanie do żywności w pojemnikach. Jeżeli pojemnik na żywność z tworzywa sztucznego zawierałby mrożony posiłek, który wymagałby dalszego przygotowania tj. podgrzania lub wymagał zalania w pojemniku gorącą wodą, wtedy byłby wyłączone z zakresu stosowania ustawy.

W przytoczonym przypadku uznaje się, że produkty nadają się do bezpośredniego spożycia, i mogą być spożywane bezpośrednio z pojemnika (czyli opakowanie jest tak zaprojektowane, że jest to wykonalne i wygodne – wymaga np. po prostu otworzenia go) oraz nie wymagają dalszej obróbki (czyli czynności takich jak np.: podgrzanie, smażenie, czy zalanie gorącą wodą). Jeżeli w pojemniku znajduje się wcześniej przygotowany posiłek, który można w tej formie jeść bez dalszego przygotowania (za przygotowywanie nie uznaje się np. dolania sosu, który znajdować się będzie w oddzielnym opakowaniu dodanym do posiłku) będzie objęty zakresem stosowania ustawy. Nie jest wymagane sprawdzanie czy klient zaopatrujący się w sklepie w żywność na wagę będzie spożywał ją bezpośrednio z pojemnika, zakłada się, że skoro opakowanie umożliwia taką czynność, klienci mogą z niej skorzystać, i w znaczącej części przypadków tak właśnie się stanie.

¹ Dostępne pod adresem: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52021XC0607%2803%29>

Jeżeli do pojemnika na żywność jednorazowego użytku wykonanego z tworzyw sztucznych zawierającego żywność przeznaczoną do bezpośredniego spożycia, na miejscu albo na wynos zostaną dołączone lub przymocowane widelce, noże, łyżki i patyczki lub sosy, będzie to również wskazywać na zasadność objęcia zakresem stosowania ustawy. Zaznaczyć należy, że brak takich przedmiotów nie powinien jednak sam w sobie wykluczać produktu z zakresu stosowania ustawy.

Z wyrazami szacunku

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

dw. Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM